
Ústav anglického jazyka a didaktiky

V Praze dne 5. 9. 2016

Oponentský posudek bakalářské práce Bc. Barbory Kolískové:

„Sociophonetic study of substitutional glottalization in native English speakers“

Práce Barbory Kolískové analyzuje rozdíly v délce trvání vokálů mezi mluvčími dvou variet britské angličtiny, konkrétně mezi mluvčími Received Pronunciation (RP) a Standard Scottish English (SSE).

V teoretickém úvodu autorka popisuje postavení obou variet a srovnává jejich fonologický systém; s ohledem na téma práce se věnuje strukturálnímu rozdílu v postavení délky samohlásek a Scottish Vowel Length Rule (SVLR), které tento rozdíl do značné míry vysvětluje.

Zde je třeba říci, že SVLR je vysoce problematické téma a na jeho analýze se neshodnou ani přední dialektologové. Na jednu stranu je tedy třeba ocenit, že se autorka pustila do obtížného tématu, na druhou stranu vzniká pochyba, zda jde o téma pro bakalářskou práci zcela vhodné.

Problematické je také minimálně zjednodušené tvrzení, že SSE nemá na rozdíl od RP kontrast délky samohlásek (s. 24 a opakovaně dále). Dle standardního výkladu nemá fonologický kontrast délky ani SSE, ani RP, a rozdíl spočívá v tom, že v RP je kvantita vokálu podmíněna kvalitou, zatímco v SSE je podmíněna kontextem (velmi zjednodušeně se SSE nachází ve stavu, ve kterém se nacházela jižní angličtina před tzv. velkým hláskovým posunem). V obou varietách se tedy vyskytují krátké a dlouhé vokály, byť v SSE jde o alofony, zatímco v RP o fonémy, jejichž distinktivním rysem však není kvantita (nehledě na alofonické varianty v rámci RP způsobené např. v práci zmíněným *pre-fortis clipping*).

Jako problematické uvádím toto tvrzení především proto, že je základem jedné z hypotéz definovaných v teoretickém úvodu. První hypotéza je formulována takto: „Given that the SSE inventory lacks the short-long opposition, the vowels corresponding to long vowels in RP (e.g. /u:/) will be shorter in the SSE speakers than in the RP speakers.“ Z obecného pohledu mi hypotéza nedává smysl, resp. nevidím důvod, proč by dlouze realizované alofony v SSE měly být kratší než dlouhé fonémy v RP. V hypotéze jde ale zřejmě o to, zda dlouze i krátce realizované alofony SSE jsou v průměru kratší než dlouhé fonémy v RP – což je ale myslím nasnadě. Druhá hypotéza pak testuje přímo vliv SVLR na délku vybraných vokálů (těch, na jejichž ovlivnění se shoduje většina literatury).

Následující kapitola pojednává o materiálu a metodologii, především o mluvčích, způsobu nahrávání (bylo opravdu vhodné, aby někteří mluvčí četli jiný text?), technickém vybavení a následné softwarové analýze dat jak pomocí specializovaného fonetického, tak běžného statistického softwaru. Zde je třeba vyzdvihnout nespornou náročnou práci vloženou do sběru a zpracování dat. Co mi však v této kapitole chybí, je popis transkripce, která je použita pro popis a prezentaci výsledků v další kapitole. Jistým způsobem se naznačuje již na s. 12, ale jasně je zmíněna teprve v páté kapitole na s. 44. Jde o poměrně stěžejní informaci, dle které je teprve možné interpretovat data z následující kapitoly.

Ústav anglického jazyka a didaktiky

Ve třetí části práce prezentuje autorka výsledky, a to nejprve výsledky týkající se korelace kvantity a důrazu (*stress*), poté po jednotlivých vokálech, přičemž je ověřována korelace mezi kvantitou, varietou a někdy i typem následujícího fonetického kontextu (proč jen někdy?). Tyto výsledky jsou dále rozebrány v předposlední kapitole.

V té se především konstatuje kratší realizace vokálů v SSE a také se potvrzuje fungování SVLR u výše zmíněných vokálů. Z výsledků také vyplývá prodloužení nejen diftongu /ei/, ale neočekávaně též /ai/. Už v kapitole o výsledcích se upozorňuje na to, že realizace RP /ai/ je v SSE /e/ – není mi tedy jasné, co se v tomto a podobných případech vlastně srovnávalo – délka diftongu a monoftongu? Je takové srovnání smysluplné a vypovídá něco o SVLR?

U obhajoby bych rád, aby se autorka především pokusila znovu vysvětlit všechny výše zmíněné problémy.

Práce je sice celkově členěna logicky, někdy ale obsah kapitol tomuto členění neodpovídá, viz výše zmíněnou transkripci, poněkud přebytečné obecné IPA tabulky a diagramy (všechny relevantní symboly jsou pak uvedeny i dále), popis artikulace konsonantů na s. 13 či obecně jejich srovnání. Naopak by neškodila jasněji prezentovaná klíčová tabulka 2.6 a z ní vycházející jednoznačněji stanovené hypotézy. Orientaci v práci navíc zhoršují časté problémy s číslováním tabulek a sekcí, a to i v rámci odkazů (odkazuje se na neexistující, zřejmě přečíslované pasáže, vyskytují se tabulky nezmiňované v textu, případně grafům chybí popisky, nebo jsou grafy neúplné); velmi ledabylá je i práce s citačním aparátem, potažmo seznamem literatury.

Zásadním problémem práce je pak stránka jazyková. Kromě toho, že práce trpí chronickými překlepy¹ (a to i v citátech, jménech autorů či metod, ale i ve jménech fakulty a univerzity), chybějícími či přebývajícími slovy² nebo dokonce částmi vět³ (výjimkou není ani osm chyb na stránce, přečetla si vůbec autorka po sobě celý text?), má autorka zásadní problém v užití čárek – prakticky neužívá čárky po uvozujících větách a frázích a naopak vkládá čárky na neočekávaná místa⁴, vynechává členy (především neurčité)⁵, používá často průběhového tvaru místo tvaru prostého („*occurring* > *occur*“ s. 11, „*dealing* > *deal*“ s. 9), používá neobratné konstrukce s nejasným významem⁶, nadužívá uvozovací konstrukce s „*Concerning*...“ (více než 30x v celé práci), a to často nevhodně⁷; podobně opakovaně a nevhodně používá slovo „*treat*“

---

¹ „...approximant /r/ and the semi-vowels...“, s. 20.

² „...phonological systems using different in symbols representing particular diphthongs...“, *ibid.*

³ Viz např. předposlední odstavec na s. 27.

⁴ „Before we move on to the description of the inventory of SSE consonants we will briefly mention Scobbie’s attitude towards the SSE vowel inventory. Scobbie (1999) describes a single phonological system, of nine monophthongs /i e a ɔ u i ε ʌ/ and three diphthongs /ai au ɔi/.“, *ibid.*

⁵ „Stuart-Smith works with four-diphthong system...“, *ibid.*

⁶ „There is Standard English with its Received Pronunciation (standard accent).“ s. 7

⁷ „Concerning the difficult definition of the term ‘Scottish English’ which was mentioned at the beginning of this chapter was also defined by Aiken (in Trudgill, 1984) and Stuart-Smith (in Kortmann, 2004) who describe Scottish English as a bipolar continuum, with broad Scots at one end and Scottish Standard English at the other.“, s.15.

Ústav anglického jazyka a didaktiky

– zřejmě místo „operate“ (s. 37 nebo 39) nebo slovo „inspect“ místo „establish“ (s. 40), špatně pracuje se slovosledem⁸.

Kvůli jazykové stránce je tak práce o poznání hůře čitelná (viz třeba i nejasnou definici „*The context where the vowels are lengthened is as follows: vowels before voiced fricatives, /r/, word-final stressed vowels in open syllables including morpheme boundary.*“ s. 47) a balancuje tak na hranici přijatelnosti. Je vhodné připomenout, že jazyková stránka je podstatným aspektem závěrečné práce filologického oboru, jelikož jí student prokazuje bezvadné zvládnutí psané formy studovaného jazyka.

Na práci oceňuji jistou ambicióznost vzhledem k volbě problematického tématu a k náročnosti získávání i softwarové analýzy dat. Vzhledem ke zpracování (a to nejen formálnímu) ji ale k obhajobě doporučuji pouze s navrženým hodnocením **dobře**.

Mgr. Ondřej Tichý, PhD.,
Ústav anglického jazyka a didaktiky

---

⁸ „As table 2.6 shows where RP vowel is long SSE realization is short (BATH, FORCE, NORTH, NURCE, GOOSE, etc.).“ s 24, „This diphthong is 11 ms in SSE shorter than in RP“, s. 42.